

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014–2020 METŲ PROGRAMOS PRIEMONĖS „INVESTICIJOS Į MATERIALŪJĮ TURTA“ VEIKLOS „PREVENCINIŲ PRIEMONIŲ TAIKYMAS PRIEŠ VILKŲ ŪKINIAMS GYVŪNAMS DAROMĄ ŽALĄ“ ĮGYVENDINIMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO

2020 m. vasario 14 d. Nr. 3D-98

Vilnius

Vadovaudamasis 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL 2013 L 347, p. 320), 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 (OL 2013 L 347, p. 487), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. spalio 17 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 1378/2014 (OL 2014 L 367, p. 16), 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 (OL 2013 L 347, p. 549), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1310/2013 (OL 2014 L 347, p. 865), 2014 m. liepos 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 808/2014, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, taikymo taisyklės (OL 2013 L 227, p. 18), Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programa, patvirtinta 2015 m. vasario 13 d. Komisijos sprendimu Nr. C(2015)842, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 22 d. nutarimu Nr. 722 „Dėl valstybės institucijų, savivaldybių ir kitų juridinių asmenų, atsakingų už Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai priemonių įgyvendinimą, paskyrimo“ ir atsižvelgdamas į Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisykles,

patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 3D-507 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklių patvirtinimo“,

t v i r t i n u Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos „Prevencinių priemonių taikymas prieš vilkų ūkiniams gyvūnams daromą žalą“ įgyvendinimo taisykles (pridedama).

Žemės ūkio ministras

Andrius Palionis

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio
ministro 2020 m. vasario 14 d.
įsakymu Nr. 3D-98

**LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014–2020 METŲ PROGRAMOS PRIEMONĖS
„INVESTICIJOS Į MATERIALŪJĮ TURTĄ“ VEIKLOS „PREVENCINIŲ PRIEMONIŲ
TAIKYMAS PRIEŠ VILKŲ ŪKINIAMS GYVŪNAMS DAROMĄ ŽALĄ“
ĮGYVENDINIMO TAISYKLĖS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos „Prevencinių priemonių taikymas prieš vilkų ūkiniams gyvūnams daromą žalą“ (toliau – Priemonė) įgyvendinimo taisyklės (toliau – Taisyklės) parengtos vadovaujantis 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL 2013 L 347, p. 320), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. spalio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2015/1839 (OL 2015 L 270, p. 1), 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 (OL 2013 L 347, p. 487), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. gruodžio 2 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 142/2016 (OL 2016 L 28, p. 8), 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 (OL 2013 L 347, p. 549), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1310/2013 (OL 2013 L 347, p. 865), 2014 m. liepos 17 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 808/2014, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, taikymo taisyklės (OL 2014 L 227, p. 18), 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL 2004 m. specialusis leidimas, 1 skyrius, 1 tomas, p. 340), Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programa, patvirtinta 2015 m. vasario 13 d. Komisijos

sprendimu Nr. C(2015)842, ir atsižvelgiant į Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 3D-507 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos administravimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Administravimo taisyklės).

II SKYRIUS SUTRUMPINIMAI IR SĄVOKOS

2. Taisyklėse vartojami sutrumpinimai:

2.1. **Agentūra** – Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos;

2.2. **ES** – Europos Sąjunga;

2.3. **EŽŪFKP** – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai;

2.4. **KPP** – Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programa;

2.5. **Ministerija** – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija;

2.6. **SG** –pareiškėjo ūkinių gyvūnų laikymo vietoje laikomų ūkinių gyvūnų vidutinis metinis skaičius, išreikštas sutartiniais gyvuliais (SG), nustatomas: aritmetinį ūkinių gyvūnų vidurkį (apskaičiuojamas imant praėjusių 12 mėnesių kiekvieno mėnesio paskutinės dienos ūkinių gyvūnų skaičių, registruotą Ūkinių gyvūnų registre kiekvienoje laikymo vietoje) padauginus iš koeficientų, nurodytų šių Taisyklių 2 priede. VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras (toliau – ŽŪIKVC) apskaičiuoja pareiškėjo praėjusių 12 mėnesių vidutinį SG einamųjų metų vasario 20 d. ir birželio 20 d. (vertinami sveikieji skaičiai).

3. Taisyklėse vartojamos sąvokos:

3.1. **Elektrinis aptvaras** – tinklinis, vielinis arba juostinis įrenginys, kuriuo leidžiama elektros srovė ir kuris skirtas naminių gyvūnų laikymo teritorijai aptverti, siekiant sulaukyti juos toje teritorijoje, taip pat neleisti į teritoriją patekti laukiniams gyvūnams;

3.2. **Projekto įgyvendinimo laikotarpis** – ne ilgesnis kaip 12 mėn. laikotarpis nuo sprendimo skirti paramą priėmimo dienos iki mokėjimo prašymo pateikimo dienos.

3.3. **Projekto kontrolės laikotarpis** – laikotarpis nuo mokėjimo prašymo ir galutinės projekto įgyvendinimo ataskaitos pateikimo iki paramos išmokėjimo dienos ir penkerių metų laikotarpis nuo paskutinio paramos išmokėjimo dienos, per kurį tikrinama, kaip paramos gavėjas laikosi paramos paraiškoje nustatytų įsipareigojimų;

3.4. **Tinkamumo kriterijus** – požymis, pagal kurį nustatomas pareiškėjo tinkamumas gauti paramą;

3.5. **Žemės ūkio valda** (toliau – valda) – žemės ūkio veiklos ar alternatyviosios veiklos subjekto plėtojamos žemės ūkio veiklos ir (arba) alternatyviosios veiklos gamybos vienetų visuma, susijusi bendrais teisiniais, technologiniais ir ekonominiais santykiais;

3.6. **Žemės ūkio veikla** – veikla, apimanti žemės ūkio produktų gamybą, savos gamybos žemės ūkio produktų perdirbimą ir iš jų pagamintų maisto ar ne maisto produktų realizavimą, taip pat paslaugų žemės ūkiui teikimą ir (arba) geros agrarinės ir aplinkosaugos žemės būklės palaikymą;

3.7. **Žemės ūkio ministerijos informacinė sistema** (toliau – ŽŪMIS) – prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos valdymo srities priskirtų institucijų ir įstaigų teikiamų paslaugų informacinė sistema.

4. Kitos Taisyklėse vartojamos sąvokos apibrėžtos Administravimo taisyklėse, KPP, patvirtintoje Europos Komisijos sprendimu Nr. C (2015) 842, ir kituose Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktuose.

III SKYRIUS

PRIEMONĖS PRIORITETAI, TIKSLINĖS SRITYS IR KOMPLEKSINIAI TIKSLAI

5. Priemonės prioritetas – atkurti, išsaugoti ir pagerinti su žemės ūkiu susijusias ekosistemas.

6. Priemonės tikslinė sritis – įgyvendinti bendruosius aplinkosaugos tikslus išsaugant biologinę įvairovę ir ekosistemų subalansuotą funkcionavimą, siekiant sumažinti vilkų (*Canis lupus lupus*) ūkiniams gyvūnams daromą žalą.

7. Priemonės kompleksinis tikslas – prevencinių priemonių taikymas siekiant sumažinti visuomeninio konflikto lygį išsaugant rūšių ir buveinių biologinę įvairovę.

IV SKYRIUS

REMIAMA VEIKLA

8. Priemonės remiama veikla – priemonių, kurios skirtos gyvuliams apsaugoti nuo vilkų (toliau – apsaugos priemonės), įsigijimas:

8.1. vielinio elektrinio aptvaro ir (arba) jo dalių;

8.2. juostinio elektrinio aptvaro ir (arba) jo dalių;

8.3. tinklinio elektrinio aptvaro ir (arba) jo dalių;

8.4. elektros tiekimo ir palaikymo įrenginio (-ių) ir (arba) jo (-ų) dalių.

V SKYRIUS

GALIMI PAREIŠKĖJAI

9. Pareiškėjai gali būti fiziniai ir juridiniai asmenys, užsiimantys žemės ūkio veikla (deklaruojantys pasėlius ir žemės ūkio naudmenas ir turintys 2 priede nurodytą Ūkinių gyvūnų registre užregistruotų ūkinių gyvūnų) ir teisėtai pagrindais valdantys žemės sklypus, kuriuose numatoma įrengti apsaugos priemonės.

10. Paramos besikreipiantys fiziniai asmenys turi būti ne jaunesni kaip 18 metų amžiaus.

11. Jei pareiškėjas mirė po paramos paraiškos pateikimo, paramos paraiška išregistruojama. Tuo atveju, jei paramos gavėjas mirė po sprendimo skirti paramą priėmimo ir turtas, į kurį investuojama, priklauso pareiškėjo sutuoktiniui arba pareiškėjui ir jo sutuoktiniui nuosavybės teise, arba pareiškėjui bendrosios dalinės nuosavybės teise, paramos paraiška gali būti išregistruojama tik gavus sutuoktinio sutikimą. Jei sutuoktinis nesutinka su paramos paraiškos išregistravimu, jis paramos gavėjo įsipareigojimus galėtų perimti ir tęsti veiklą tik su sąlyga, jei atitiks Administravimo taisyklėse nustatytas sąlygas ir reikalavimus dėl įsipareigojimų ir teisių perėmimo.

12. Paramos gavėjo įsipareigojimų arba teisių, susijusių su parama, perleidimas ar perėmimas atliekamas Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka.

VI SKYRIUS

TINKAMUMO GAUTI PARAMĄ SĄLYGOS IR REIKALAVIMAI

13. Pareiškėjas laikomas tinkamu gauti paramą, jei atitinka šiame Taisyklių punkte nustatytas tinkamumo gauti paramą sąlygas ir reikalavimus:

13.1. paraišką teikia subjektas, įvardytas tinkamu pareiškėju Taisyklių V skyriuje;

13.2. veikla atitinka Taisyklių III skyriuje nurodytą prioritetą, tikslinę sritį ir kompleksinius tikslus;

13.3. paraiškoje numatytos išlaidos yra susijusios su remiama veikla, nurodyta Taisyklių IV skyriuje;

13.4. pareiškėjas savo vardu kaip valdos valdytojas yra įregistravęs valdą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. gegužės 15 d. įsakymo Nr. 3D-278 „Dėl žemės ūkio valdų registravimo Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre“ nustatyta tvarka;

13.5. pareiškėjas neturi įsiskolinimų Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Valstybiniam socialinio draudimo fondui prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (atitiktis šiam kriterijui gali būti tikslinama paramos paraiškos vertinimo metu). Ši nuostata netaikoma fiziniams / juridiniams asmenims,

kuriems Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka yra atidėti mokesčių ar socialinio draudimo įmokų mokėjimo terminai;

13.6. pareiškėjui nėra iškelta bankroto byla arba jis nėra likviduojamas;

13.7. pareiškėjas užtikrina, kad projekte numatytos išlaidos nebuvo, nėra ir nebus finansuojamos iš kitų ES fondų ir kitų viešųjų lėšų;

13.8. parama teikiama apsaugos priemonėms, kurios bus įrengtos tik Lietuvos Respublikos teritorijoje, įsigyti;

13.9. parama teikiama tik toms investicijoms, kurios įgyvendinamos savivaldybėse, kuriose yra didelė tikimybė patirti vilkų daromą žalą ūkiniams gyvūnams (kuriose nustatyta daugiausia žalos atvejų per 5 metus (žalos atvejų fiksuota ne mažiau kaip 5 kartus per paskutinius 5 metus)): Šilalės r., Vilkaviškio r., Klaipėdos r., Alytaus r., Varėnos r., Rokiškio r., Anykščių r., Ignalinos r., Biržų r., Lazdijų r., Kalvarijos, Kaišiadorių r., Kupiškio r., Ukmergės r., Trakų r., Tauragės r., Elektrėnų, Molėtų r., Širvintų r. ir Prienų r.;

13.10. pareiškėjas, teikdamas paramos paraišką, privalo nurodyti veiklos vykdymo vietą (-as) (žemės ūkio naudmenų plotą (-us)), kuriame bus įrengtos prašomos kompensuoti apsaugos priemonės;

13.11. pareiškėjas privalo laikyti ne mažiau kaip 1 SG, ŽŪIKVC apskaičiuotą Taisyklių 2.6 papunktyje nustatyta tvarka. Skirtingų rūšių gyvūnų vieneto atitikties SG prilyginimas pateikiamas Taisyklių 2 priede;

13.12. pareiškėjo laikomi ūkiniai gyvūnai turi būti suženklinti ir registruoti Ūkinių gyvūnų registre vadovaujantis Ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklavimo ir apskaitos tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. 3D-234 „Dėl Ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklavimo ir apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“;

13.13. nekilnojamas turtas (žemės sklypai, žemė), kuriame numatoma įrengti apsaugos priemones pagal Priemonę, priklauso pareiškėjui, pareiškėjo sutuoktiniui arba pareiškėjui ir jo sutuoktiniui nuosavybės teise, arba pareiškėjui bendrosios dalinės nuosavybės teise, kai teisė į nekilnojamąjį turtą nustatyta notariškai patvirtintoje sutartyje, teisėtais pagrindais;

13.14. kai deklaruotas pagal Priemonę plotas valdomas nuomos, panaudos pagrindais, nuomos / panaudos sutartis turi būti registruota VĮ Registrų centre iki paramos paraiškos pateikimo dienos ir sudaryta ne trumpesiam nei prisiimtam įsipareigojimui pagal Priemonę laikotarpiui;

13.15. kai deklaruotas pagal Priemonę plotas valdomas bendra daline arba jungtine nuosavybės teise, vienas iš bendraturčių, teikdamas paramos paraišką, turi pateikti visų kitų bendraturčių notariškai patvirtintą sutikimą (įgaliojimą);

13.16. pareiškėjo tinkamumas gauti paramą vertinamas pagal paraiškos pateikimo dieną pareiškėjo pateiktus, atitinkamais dokumentais pagrįstus ir viešuosiuose registruose esančius duomenis, taip pat pagal dokumentus ir informaciją, gautą iš pareiškėjo po Agentūros paklausimo (-ų). Jei šie duomenys skiriasi, vadovaujamosi registruose esančiais duomenimis;

13.17. priemonei netaikoma Galimai neteisėtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. 3D-889 „Dėl Galimai neteisėtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodikos patvirtinimo“.

VII SKYRIUS

ĮSIPAREIGOJIMAI

14. Pareiškėjas prisiima šiuos įsipareigojimus:

14.1. įgyvendinti projektą ir pateikti Agentūrai mokėjimo prašymą per 12 mėnesių nuo sprendimo skirti paramą priėmimo;

14.2. iki mokėjimo prašymo pateikimo dienos įsirengti apsaugos priemones;

14.3. užtikrinti, kad įsigytos apsaugos priemonės būtų įrengtos tinkamai. Reikalavimai juostiniam / vieliniam elektriniam aptvarui taikomi visam aptvaro perimetrui, taip pat ir vartams:

14.3.1. juostinis / vielinis elektrinis aptvaras turi būti ne mažiau kaip 5 juostų ar vielų;

14.3.2. ne žemesnis kaip 1,10 m aukščio;

14.3.3. žemiausia juosta / viela – ne aukščiau kaip 20 cm virš žemės;

14.3.4. juostos plačios, ne mažiau kaip 2 cm pločio;

14.3.5. juostų spalva balta arba mėlyna, kad būtų gerai matomos tamsoje;

14.3.6. įtampa – mažiausiai 4500 V;

14.3.7. įkalami atraminiai kuolai turi būti stabilūs, kad gyvuliai negalėtų jų išversti.

14.4. bendrosios rekomendacijos juostiniam / vieliniam elektriniam aptvarui:

14.4.1. tveriant nelygiame landšafte kuolai turi būti išdėstyti taip, kad daubose apatinė juosta / viela visur būtų ne aukščiau kaip 20 cm atstumu nuo žemės paviršiaus;

14.4.2. elektrines juostas ar vielas galima kombinuoti kartu;

14.4.3. elektriniame vieliniame aptvare patartina turėti mažiausiai vieną elektrinę juostą, kad būtų matoma tamsoje, būtų geriausia, kad tai būtų viršutinė juosta;

14.4.4. elektrinis vielinis aptvaras gali būti įrengiamas tiek iš pintos (sintetika su vielomis), tiek iš monolitinės vielos;

14.4.5. juostos / vielos neturi liestis su augmenija;

14.4.6. juostos / vielos turi būti gerai įtemptos;

14.5. reikalavimai tinkliniam elektriniam aptvarui taikomi visam aptvaro perimetrui, taip pat ir vartams:

14.5.1. ne žemesnis kaip 1,10 m aukščio;

14.5.2. įtampa – mažiausiai 4500 V;

14.5.3. įsmeigiami kuolai turi būti dvigubo smigio, standūs ir neperlinkę;

14.6. bendrosios rekomendacijos tinkliniam elektriniam aptvarui:

14.6.1. tveriant nelygiame landšafte kuolai turi būti išdėstyti taip, kad daubose tinklo apačia visur būtų ties žemės paviršiumi, nepaliekant tarpo;

14.6.2. rekomenduojama viršuje įtempti papildomą elektrinę juostą, kad būtų matoma tamsoje, ji gali būti naudojama paaukštinant aptvarą iki reikiamo aukščio, kai tinklo aukštis nepakankamas arba norima užsitikrinti didesnę apsaugą ir matomumą;

14.6.3. rekomenduojama mažinant aptvaro išvertimo riziką vienam gyvuliui palikti apie 10 a ploto arba kad gyvuliams atsitraukus į aptvaro centrą liktų apie 50 m iki aptvaro kraštų;

14.6.4. tinklas neturėtų liestis su augmenija, rekomenduojama, kad žolė būtų nušienauta susilietimo vietose;

14.6.5. tinklas turi būti įtemptas.

14.7. iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos išlaikyti įsigytas apsaugos priemones bei užtikrinti, kad jos tinkamai veiktų (nebūtų gedimų, nebūtų elektros srovės nuotėkių prie besiliečiančių objektų ir tekėtų elektros srovė);

14.8. iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos įvykus įvykiui, kurio metu būtų sugadintos ar sunaikintos paramos lėšomis įsigytos apsaugos priemonės, savo lėšomis atkurti jas ne mažesne negu atkuriamąja verte ir ne mažesnių techninių parametrų;

14.9. iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos faktiškai išlaikyti ne mažiau negu paramos paraiškos pateikimo metu turėtą metinį vidutinį SG skaičių;

14.10. be rašytinio Agentūros sutikimo nekeisti veiklos vykdymo vietos (paramos paraiškoje nurodytų žemės sklypų) ir sąlygų;

14.11. neparduoti ir kitaip neperleisti kitam asmeniui už paramos lėšas įgytų apsaugos priemonių iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos;

14.12. nuo paramos paraiškos pateikimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos tvarkyti buhalterinę apskaitą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytus reikalavimus;

14.13. sudaryti sąlygas asmenims, turintiems teisę audituoti ir (arba) kontroliuoti, tikrinti, kaip yra vykdoma veikla, ar laikomasi sąlygų, už ką buvo skirta išmoka;

14.14. teikti duomenis statistikos tikslais ir programos įgyvendinimo stebėsenai bei reikalingiems vertinimams atlikti;

14.15. paramos paraiškoje, pridedamuose dokumentuose, pagal Agentūros paklausimus pateiktuose dokumentuose pateikti teisingą informaciją;

14.16. viešinti paramą, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. 3D-925 „Dėl Suteiktos paramos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą viešinimo taisyklių patvirtinimo“;

14.17. norėdamas perduoti įsipareigojimus pagal Priemonės veiklą kitam asmeniui, suderinti tai su Agentūra ir pateikti Agentūrai rašytinį prašymą dėl įsipareigojimų perdavimo. Pareiškėjo prisiimti įsipareigojimai po sprendimo skirti paramą priėmimo galės būti perduoti asmeniui, perimančiam paramos gavėjo įsipareigojimus ir tęsiančiam veiklą, jei jis atitiks pareiškėjo tinkamumo gauti paramą sąlygas ir reikalavimus įsipareigojimų perėmimo metu.

VIII SKYRIUS PARAMOS DYDIS IR INTENSYVUMAS

15. Lėšos Priemonei įgyvendinti skiriamos iš EŽŪFKP ir bendrojo finansavimo lėšų, numatytų Lietuvos Respublikos valstybės biudžete.

16. Didžiausia paramos suma vienam paramos gavėjui – 5 000 (penki tūkstančiai) Eur be pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM). Paramos lėšomis PVM nekompensuojamas.

17. Paramos dydis skaičiuojamas atsižvelgiant į tinkamas finansuoti išlaidas, nurodytas Taisyklių IX skyriuje.

18. Finansuojama 100 proc. visų tinkamų finansuoti išlaidų be PVM, bet ne daugiau nei 16 punkte nurodyta suma.

19. Pareiškėjas pagal Priemonę gali gauti paramą tik pagal vieną paramos paraišką per 2014–2020 metų laikotarpį. Paramos paraišką pareiškėjas teikia individualiai ir tiesiogiai atsako už projekto rengimą, įgyvendinimą ir rezultatus.

20. Pareiškėjas, paramos gavėjas projekto įgyvendinimo laikotarpiu tuo pačiu metu gali įgyvendinti projektus pagal kitas investicines KPP priemones ir (arba) priemonių veiklos sritis.

21. Tinkamų finansuoti projekto išlaidų dalį, kurios nepadengia parama, pareiškėjas turi finansuoti savo piniginiu įnašu.

IX SKYRIUS TINKAMOS IR NETINKAMOS FINANSUOTI IŠLAIDOS

22. Projekte turi būti numatytos visos išlaidos, kurios yra susijusios su projekto įgyvendinimu ir numatyta vykdyti veikla. Perkamos prekės turi būti naujos, atitinkančios Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktų nustatytus reikalavimus. Paramos lėšomis finansuojamos tik tinkamos

finansuoti būtinos išlaidos ir ne daugiau, nei numatytas paramos dydis. Tinkamų finansuoti išlaidų sumai pagrįsti turi būti pateikiami trys skirtingų tiekėjų komerciniai pasiūlymai (su lygiaverčiais (gali skirtis ne daugiau kaip 10 procentų, lyginant su mažiausios kainos pasiūlyme nurodytais parametrais) išlaidų pagrindines technines savybes apibūdinančiais techniniais parametrais), kuriais pagrindžiama visa prašoma paramos suma, o tinkama finansuoti išlaidų suma nustatoma pagal mažiausią pasiūlytą kainą.

23. Tinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos su Priemonės įgyvendinimu susijusios išlaidos, padarytos po paramos paraiškos pateikimo dienos.

24. Tinkamomis finansuoti pripažįstamos išlaidos :

24.1. būtinos projektui vykdyti ir numatytos paramos paraiškoje;

24.2. realiai suplanuotos, pagrįstos ir neviršijančios vidutinių rinkos kainų;

24.3. faktiškai patirtos (įsigytos) ir apmokėtos, pagrįstos išlaidų pagrindimo ir apmokėjimo įrodymo dokumentų originalais arba kopijomis, patvirtintomis pareiškėjo parašu arba notaro Lietuvos Respublikos notariato įstatymo nustatyta tvarka. Tačiau šios išlaidos nefinansuojamos, jeigu parama projektui neskiriama arba išlaidos nėra nurodytos tinkamų finansuoti išlaidų sąrašė pagal Taisyklių 28 punktą.

25. Žemės sklypai, kuriuose įrengtos apsaugos priemonės, turi būti priskirti Taisyklių 13.9 papunktyje išvardytoms savivaldybėms ir nurodyti paramos paraiškoje.

26. Kompensuojamo vielinio / juostinio / tinklinio elektrinio aptvaro ilgis turi būti ne didesnis nei reikalinga aptverti plotams, nurodytiems paramos paraiškoje.

27. Tinkamos finansuoti išlaidos turi būti nurodytos komerciniame pasiūlyme. Paramos paraiškoje prašomos kompensuoti išlaidos turi būti nurodomos pagal kategorijas, o ne bendra suma.

28. Tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos be PVM:

28.1. juostinio elektrinio aptvaro ir (arba) jo dalių įsigijimas;

28.2. vielinio elektrinio aptvaro ir (arba) jo dalių įsigijimas;

28.3. tinklinio elektrinio aptvaro ir (arba) jo dalių įsigijimas;

28.4. elektros tiekimo ir palaikymo įrenginio (-ių) ir (arba) jo (-ų) dalių įsigijimas.

29. Netinkamos finansuoti išlaidos:

29.1. išlaidos, nesusijusios su remiama veikla, neatitinkančios Taisyklių IX skyriaus reikalavimų ir neįvardytos Taisyklių 28 punkte;

29.2. pagal Priemonę pelno nesiekiančios investicijos miškuose negali būti finansuojamos;

29.3. bendrosios išlaidos;

29.4. statybos (pvz., stacionarių tvorų statinių) darbai, paslaugos;

29.5. apsaugos priemonių įrengimo / montavimo darbai, paslaugos;

29.6. statybinių medžiagų įsigijimas;

29.7. trumpalaikis turtas.

X SKYRIUS

PARAMOS PARAIŠKŲ TEIKIMO TVARKA

30. Paraiškos priimamos paraiškų priėmimo laikotarpiu, kurį skelbia Agentūra pagal Ministerijos patvirtintą paraiškų priėmimo grafiką.

31. Paramos paraiškos forma pateikiama Taisyklių priede ir skelbiama Ministerijos ir Agentūros interneto svetainėse adresais www.zum.lt ir www.nma.lt.

32. Paramos paraiškos teikimas vykdomas Administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

33. Paramos paraiška ir (arba) dokumentai gauti paramą turi būti pildomi lietuvių kalba. Kita kalba užpildytos paramos paraiškos nepriimamos.

34. Paramos paraiška turi būti pateikta spausdintine forma, užpildyta kompiuteriu. Užpildytos ranka paramos paraiškos nepriimamos.

35. Paramos paraiškas priima iš pareiškėjų ir registruoja Agentūros Kaimo plėtros ir žuvininkystės programų departamento teritoriniai paramos administravimo skyriai adresais, nurodytais interneto svetainėje www.nma.lt. Paramos paraiška ir (arba) papildomi dokumentai turi būti pateikti asmeniškai pareiškėjo arba per įgaliotą asmenį, taip pat registruotu paštu. Registruotu paštu pateikta paramos paraiška ir prie jos pateikiami dokumentai turi būti išsiųsti ne vėliau kaip paskutinę paramos paraiškų pateikimo termino dieną. Jei paramos paraiška įteikiama pareiškėjo įgalioto asmens, asmuo turi turėti notariškai patvirtintą įgaliojimą. Pareiškėjas privalo pasirašyti kiekvieną paramos paraiškos ir jos priedų lapą.

36. Kitais negu Taisyklių 35 punkte nurodytais būdais (pvz.: neregistruotu paštu, per kurjerį, faksu arba elektroniniu paštu ir pan.) pateiktos paramos paraiškos ir kiti reikalaujami dokumentai nepriimami.

37. Registruotu paštu pateikta paramos paraiška ir (arba) papildomi dokumentai turi būti išsiųsti ne vėliau kaip paskutinę paramos paraiškų pateikimo dieną. Vėliau pateiktos paramos paraiškos nepriimamos.

38. Pateikęs Agentūrai paramos paraišką, pareiškėjas neturi teisės teikti papildomos informacijos, jeigu jos neprašo Agentūra, išskyrus atvejį, kai po paramos paraiškos užregistravimo keičiasi pareiškėjo kontaktiniai duomenys.

39. Pareiškėjas po paramos paraiškos užregistravimo turi teisę raštu pranešti Agentūrai apie pateiktos paramos paraiškos atšaukimą ir pateikti naują paramos paraišką kvietimo teikti paramos paraiškas metu. Pareiškėjui raštu pranešus apie pateiktos paramos paraiškos, kuri jau yra

užregistruota, atšaukima, Agentūra jo prašymu išregistruoja paramos paraišką. Į vėlesnius pareiškėjo prašymus toliau administruoti paramos paraišką neatsižvelgiama.

40. Paramos paraiškų pildymo, registravimo ir vertinimo tvarka numatyta Administravimo taisyklėse.

XI SKYRIUS

PARAMOS PARAIŠKŲ VERTINIMAS IR TVIRTINIMAS

41. Paramos paraiškų pildymas, registravimas ir vertinimas atliekamas Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka. Paramos paraiškų vertinimas negali trukti ilgiau kaip 3 mėnesius nuo paramos paraiškų priėmimo laikotarpio pabaigos. Į šį terminą įskaičiuojamas paramos paraiškų pirmumo eilei sudaryti Administravimo taisyklių 50¹ punkte nustatytas laikas, paklausimų siuntimo, patikrų vietoje atlikimo, prašymo dėl papildomos informacijos kitoms institucijoms pateikimo ir atsakymo gavimo bei ekspertizės atlikimo terminas. Ministerijos sprendimu paramos paraiškų vertinimo terminas gali būti pratęstas.

42. Paramos paraiškos tinkamumo skirti paramą vertinimo metu nustatoma, ar projektas tinkamas gauti paramą iš EŽŪFKP ir bendrojo finansavimo lėšų, numatytų Lietuvos Respublikos valstybės biudžete, ir galima paramos suma, suapvalinta iki sveikųjų skaičių pagal matematinės skaičių apvalinimo taisyklės.

43. Agentūra, įvertinusi paramos paraiškas, priima sprendimą dėl paramos skyrimo ar neskyrimo. Sprendimas įteisinamas Agentūros nustatyta tvarka. Apie priimtą sprendimą Agentūra informuoja pareiškėją Administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

44. Priėmus sprendimą skirti paramą, pareiškėjas tampa paramos gavėju. Paramos sutartis nesudaroma.

XII SKYRIUS

MOKĖJIMO PRAŠYMO TEIKIMO, ADMINISTRAVIMO IR PARAMOS IŠMOKĖJIMO TVARKA

45. Mokėjimo prašymas ir galutinė projekto įgyvendinimo ataskaita turi būti pateikti įrengus apsaugos priemones ir ne vėliau kaip per 12 mėnesių nuo sprendimo skirti paramą priėmimo dienos.

46. Pavėluotai pateikus mokėjimo prašymą, taikomos sankcijos, nustatytos Administravimo taisyklėse. Pavėluotai teikiami mokėjimo prašymai priimami 60 darbo dienų nuo Taisyklių 41 punkte nurodyto termino pabaigos. Vėliau mokėjimo prašymai nepriimami, išskyrus Administravimo taisyklėse ir Taisyklių 47 punkte numatytus atvejus.

47. Mokėjimo prašymą pateikus pavėluotai dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių, paramos gavėjas privalo Agentūrai raštu paaiškinti vėlavimo priežastis ir pateikti pagrindimo dokumentus.

48. Mokėjimo prašymo forma skelbiama Ministerijos ir Agentūros interneto svetainėse (www.zum.lt, www.nma.lt).

49. Mokėjimo prašymas ir (arba) papildomi dokumentai turi būti pateikti vienu iš šių būdų:

49.1. spausdintine (popieriuje pateikta) forma, užpildytas kompiuteriu pareiškėjo asmeniškai ar per įgaliotą asmenį, taip pat registruotu paštu arba per ŽŪMIS (jei yra tokia galimybė). Registruotu paštu pateiktas mokėjimo prašymas ir (arba) papildomi dokumentai turi būti išsiųsti ne vėliau kaip paskutinę Taisyklių 45 punkte nurodytą mokėjimo prašymo pateikimo termino dieną. Kiekvienas mokėjimo prašymo ir jo priedų lapas turi būti patvirtintas pareiškėjo parašu. Visos projekto išlaidos turi būti patvirtintos apskaitos dokumentais, turinčiais visus Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 13 straipsnyje nustatytus apskaitos dokumentų rekvizitus. Mokėjimo prašymas su pridedamais dokumentais turi būti įsegtas į segtuvą. Pateikiama:

49.1.1. vienas originalus mokėjimo prašymo egzempliorius;

49.1.2. ataskaitinio laikotarpio išlaidų pagrindimo bei išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentų bei kitų reikiamų dokumentų originalai arba kopijos, patvirtintos pareiškėjo parašu;

49.2. elektroniniu formatu, naudojantis ŽŪMIS portalo internetine prieiga adresu <https://zumis.lt>., jeigu tokia galimybė yra suteikta.

50. Mokėjimo prašymą kartu su reikiamais priedais priima ir registruoja Agentūros Kaimo plėtros ir žuvininkystės programų departamento teritoriniai paramos administravimo skyriai adresais, nurodytais interneto svetainėje www.nma.lt.

51. Mokėjimo prašymas ir jo priedai turi būti užpildyti lietuvių kalba.

52. Kitais būdais (pvz.: neregistruotu paštu, per kurjerį, faksu arba elektroniniu paštu) ar kitais adresais, užpildyti ranka ar ne lietuvių kalba pateikti mokėjimo prašymai nepriimami.

53. Paramos gavėjas turi turėti finansų įstaigos sąskaitą, į kurią bus pervedamos paramos lėšos.

54. Mokėjimo prašymas vertinamas ir paramos lėšos išmokamos Administravimo taisyklių nustatyta tvarka.

55. Priemonei taikomas išlaidų kompensavimo mokėjimo būdas.

56. Taikant išlaidų kompensavimo mokėjimo būdą, paramos gavėjas pradeda įgyvendinti projektą savo lėšomis ir Agentūrai teikia mokėjimo prašymą, kuriame deklaruoja patirtas ir apmokėtas išlaidas, pridėdamas išlaidų pagrindimo, išlaidų apmokėjimo įrodymo dokumentų bei kitų reikiamų dokumentų originalus arba kopijas, patvirtintas pareiškėjo arba įgalioto asmens parašu.

57. Paramos gavėjas gali pateikti tik vieną mokėjimo prašymą.

58. Užbaigto projekto metinės ataskaitos neteikiamos.

59. Paramos lėšos paramos gavėjui išmokamos tik Agentūrai atlikus patikrą vietoje Administravimo taisyklėse nustatyta tvarka ir terminais.

60. Pareiškėjui mirus iki sprendimo skirti paramą priėmimo, paramos paraiška išregistruojama.

61. Paramos gavėjui mirus arba kai dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių paramos gavėjas negali vykdyti prisiimtų įsipareigojimų, parama gali būti mokama asmeniui, perimančiam paramos gavėjo įsipareigojimus ir tęsiančiam veiklą, jei jis įsipareigojimų perėmimo metu atitinka pareiškėjo tinkamumo kriterijus.

XIII SKYRIUS PATIKROS

62. Po mokėjimo prašymo pateikimo atliekama patikra vietoje.

XIV SKYRIUS SANKCIJOS

63. Netinkamai įgyvendinančiam (įgyvendinusiam) projektą paramos gavėjui gali būti taikomos ES ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytos sankcijos. Gali būti taikomos tokios sankcijos: paramos sumažinimas, paramos teikimo sustabdymas ir (arba) nutraukimas, ir (arba) reikalavimas grąžinti visą ar dalį sumokėtos paramos; apribojimas teikti paraiškas; kitos poveikio priemonės dėl su gauta arba prašoma parama susijusių įsipareigojimų nevykdymo ir (arba) nustatytų reikalavimų nesilaikymo.

64. Bendros sankcijos nurodytos Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 4 d. įsakymu Nr. 3D-929 „Dėl Sankcijų už teisės aktų nuostatų pažeidimus įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės taikymo metodikos patvirtinimo“.

65. Pagal priemonės veiklos sritį dalies paramos susigrąžinimas taikomas ir tuo atveju, kai iki kontrolės laikotarpio pabaigos paramos gavėjas neišlaiko paraiškoje nurodyto metinio vidutinio SG skaičiaus.

XV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

66. Veiklos dokumentų saugojimo, apskundimo tvarką ir kitą Taisyklėse nepateiktą informaciją reglamentuoja Administravimo taisyklės ir kiti teisės aktai.

67. Pasikeitus Taisyklėse nurodytiems teisės aktams, tiesiogiai taikomos naujos šių teisės aktų nuostatos.

68. Pasikeitus Taisyklėms, nauji reikalavimai taikomi vienodai visiems pareiškėjams, išskyrus atvejus, kai pakeitimo įsakyme numatyta kitaip.
